

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/kresy/89312,Wspomnienie-o-dobrym-pasterzu-Biskup-Jan-Purwinski-19342021.html>

Pożegnanie ks. Jana Purwińskiego przed jego wyjazdem na Ukrainę w 1977 r., Dyneburg (Daugavpils).
Fot. ze zbiorów autora

Pożegnanie ks. Jana Purwińskiego przed jego wyjazdem na Ukrainę w 1977 r., Dyneburg (Daugavpils). Fot. ze zbiorów autora

WSPOMNIENIE

Wspomnienie o dobrym pasterzu. Biskup Jan Purwiński (1934-2021)

Autor: ADAM HLEBOWICZ 02.02.2022

Należał do innego, już bezpowrotnie minionego świata. Urodzony przed wojną na terenie polskich Inflant, został ukształtowany z jednej strony w religijnej, patriotycznej rodzinie polskiej, z drugiej, jak mało kto, rozumiał doskonale wielokulturowość.

Zaliczał się do tych nielicznych duchownych katolickich, dzięki którym wiara w Boga przetrwała w Związku Sowieckim. Jednocześnie stał na straży polskości, upominając się o prawa dla języka i kultury oraz dbając o zabytki materialne.

Polak z Inflant

Jan Purwiński urodził się 19 listopada 1934 r. w miejscowości Dolna, parafia Łukszta na Łotwie. Miał ośmioro rodzeństwa: trzech braci i pięć sióstr. W 1956 r. został przyjęty do Wyższego Seminarium Duchownego w Rydze, święcenia kapłańskie otrzymał tam pięć lat później. Pracę duszpasterską podjął jako wikary w Daugavpilsie (Dyneburgu), gdzie było i nadal jest duże skupisko Polaków. Pracował tam szesnaście lat. Władze sowieckie domagały się jego usunięcia, ponieważ bronił cmentarza katolickiego w Dyneburgu. Skierowano go na probostwo do parafii w Balbinowie (dziś Indra) i jako wikarego do parafii w Krasławiu. W tym ostatnim przebywał zaledwie dziesięć dni.

**Kościół Niepokalanego Poczęcia
Najświętszej Marii Panny w
Dyneburgu, 1931 r. Fot. NAC**

Duszpasterz Żytomierszczyzny

Do bp. Juljansa Vaivodsa przybyła bowiem delegacja z Żytomierza na Ukrainę, prosząc o księdza. Purwiński

pojechał tam jako administrator parafii św. Zofii, dawnej katedry. Do nowego miejsca przybył 31 lipca 1977 r., jak się okazało – na resztę życia. Od początku swojej niełatwej posługi obejmował opieką duchową katolików nie tylko w Żytomierzu, lecz także przyjeżdżających z okolicznych miejscowości. Był duszpasterzem całej Żytomierszczyzny. Wierni mówili o nim „dobry ksiądz Jan” i wspomagali go jak najserdeczniej. Ksiądz Purwiński zdawał sobie sprawę z tego, że brakuje kapłanów, dlatego starał się, mimo ciągłej inwigilacji, nie utracić pozwolenia władz na pracę duszpasterską. Dzięki jego zabiegom i staraniom nie został zlikwidowany polski cmentarz w Żytomierzu, na którym spoczywają m.in. rodzice Ignacego Paderewskiego, krewni Stanisława Moniuszki, przodkowie braci Strzemboszków i wielu znamienitych Polaków. W 1981 r. został mianowany przez Stolicę Apostolską wikariuszem generalnym Ukrainy i Mołdawii.

Pierwszy biskup kijowsko-żytomierski

Po rozpadzie Związku Sowieckiego zostały odnowione struktury Kościoła rzymskokatolickiego na niepodległej już Ukrainie. 16 stycznia 1991 r. papież Jan Paweł II mianował ks. Purwińskiego pierwszym biskupem odnowionej diecezji kijowsko-żytomierskiej. 4 marca 1991 r. w katedrze w Żytomierzu nominat przyjął sakrę biskupią. W czasie swego pasterzowania starał się o odrodzenie parafii w całej diecezji; zapraszał do współpracy kapłanów diecezjalnych i zakonnych, a także zgromadzenia żeńskie z Polski. Wspierał wiele inicjatyw duszpasterskich związanych z Polakami mieszkającymi na Żytomierszczyźnie. Biskup Purwiński pełnił posługę pasterską do 15 czerwca 2011 r. Papież Benedykt XVI przyjął jego rezygnację ze względu na wiek.

**Bp Jan Purwiński Honorowym
Obywatelem Żytomierza, 2020 r.
Fot. slowopolskie.org**

Semper fidelis

Będąc biskupem seniorem, mimo choroby, trudności z chodzeniem, Purwiński pełnił nadal posługę sakramentalną, a także pomagał kapłanom, którzy prosili go o odprawienie Mszy św. w ich parafiach. W lipcu 2006 r. został nagrodzony Orderem „Zasłużony dla Kultury Polskiej”. W grudniu 2019 r. otrzymał tytuł

Honorowego Obywatela Żytomierza. W 2016 r. został odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej. W 2020 r. otrzymał nagrodę *Semper Fidelis*, przyznaną przez Instytut Pamięci Narodowej. Zmarł 6 kwietnia 2021 r. w Żytomierzu. Został pochowany 8 kwietnia obok katedry żytomierskiej, co było jego życzeniem. Uważał, że jak ludzie będą szli do kościoła, to widząc jego mogiłę, będą się za niego modlić.

„Żegnamy dzisiaj wspaniałego kapłana, który całe swoje życie poświęcił służbie Kościołowi i wiernym na Wschodzie, gorącego polskiego patriotę, ogromnie zasłużonego dla zachowania dziedzictwa kulturowego dawnej Rzeczypospolitej”

- pisał prezydent RP Andrzej Duda w liście odczytanym w Żytomierzu podczas uroczystości żałobnych ku czci biskupa.

Tekst pochodzi z numeru 6/2021 „Biuletynu IPN”

W tym samym numerze opublikowano zapis rozmowy ks. bp. Jana Purwińskiego i s. Renaty Zielińskiej OP

COFNIJ SIĘ